כך אין מוציאין לסוריה. פי' הקונטרס משום דקסבר כבוש יחיד לא שמיה כבוש ואע"ג דלמאן דאמר שמיה כבוש מליגו שהמחיר כארץ ישראל יותר מכסוריה כדאמרינן בפ"ק דגיטין (דף ח. וסס) המוכר עבדו לסוריה כמוכר לחוצה לארץ אף על גב דקסבר שמיה כבוש כדמוכח התם מכל מקום גרלה לרשב"א כפירוש הקונטרס מדקאמר כשם שאין מוציאין לחוצה לארץ כך אין כו' משמע דסבר דלאו שמיה כבוש מדמשווה אותה לחוצה לארץ ומעמא דלא שמיה כבוש כדילקי בספרי בסוף פרשה והיה עקב כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וגו' ויליף התם דדוקא מה שיכבשו בחוצה לארץ אחר שיכבשו כל ארץ ישראל לכם יהיה ודוד לא עשה על פי ב"ד אלא מדעתו וכבש ארם נהרים וארם צובה עד שלא כבש כל ארץ ישראל ולכך קרי ליה כבוש יחיד לפי שמדעתו עשה: **לסוריא**. סוריא היא ארם צובה וארם נהרים ועל שם סוריא קרי ללשון ארמי סורסי דכדאמרינן (בראשית רבה פ' עה) אל תהי לשון סורסי קל בעיניך שהרי בתורה ובנביאים ובכתובים חלק לו כבוד בתורה דכתיב יגר שהדותא ובנביאים דכתיב כדנה תאמרון להון ובכתובים דניאל ועזרא אלמא סורסי הויא ארמי דלבן מארם נהרים היה ודיליה נמי לשון ארמי הוא כדכתיב וידברו הכסדים למלך ארמית וא"ת דבסוף מרובה (נ"ק דף פנ.) תניא בארץ ישראל לשון סורסי למה אלא לו לשון הקודש לו לשון יוונית ואמר ר') יוסף בבבל לשון ארמי למה אלא לו לשון הקודש לו לשון סורסי משמע דלשון סורסי לחוד ולשון ארמי לחוד ואומר ר"ת דלשון אחד הוא אלא שמתחלק לכמה ענינים כעין לעז שמשתנה בכמה מדינות ומדע דאונקלוס תירגם עד הגל שהיד דגורא ולבן קרא לו יגר שהדותא) חד לפונא שמעיה "פוק, אצר לי פירי שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית" ת"ר ה) אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות ושמנים וסלתות ר' יהודה בן בתירא מתיר ביין מפני שממעט את התיפלה, וכשם שאין מוציאין מארץ לחו"ל כך אין מוציאין מארץ ישראל לסוריא ורבי מתיר מהיפרכיא

א) מנה מאתן וארבעין הוו אלא שמע מינה תלת ש"מ מנה של קדש כפול היה ושמע מינה "מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יותר משתות ושמע מינה "שתותא מלבר, רב פפא בר שמואל תקין כ"ילא בר תלתא קפיזי' אמרי ליה והא אמר שמואל "אין מוסיפין על המדות יותר משתות? אמר להו אנא כ"ילא חדתא תקיני, שדריה לפומבדיתא ולא קבלוה, שדריה לפאפוניא וקבלוה וקרו ליה ב) "רוז פפא" (סימן אוצרי פירות אין אוצרין ואין מוציאין ואין משתכרין פעמים בביצים מתריעין ולא מוציאין) תנו רבנן ג) אוצרי פירות, ומלוי ברבית, ומקטיני איפה, ומפקיעי שערים, עליהן הכתוב אומר "לאמר מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר, להקטין איפה, ולהגדיל שקל ולעות מאזני מרמה וכתיב "נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם" אוצרי פירות' כגון מאן? אמר ר' יוחנן כגון ד) שבתי אצר פירות; אבוה דשמואל מזבן להו לפירי בתרעא דרפא כתרעא דרפא, שמואל-בריה משהי לפירי ומזבן להו בתרעא אפלא כתרעא דרפא, שלחו מתם "מבא דאבא מדבראי" מ"ט? תרעא דרווה רווה. אמר רב "עושה אדם את קבו אוצר תניא נמי הכי ה) אין אוצרין פירות דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנין וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר במה דברים אמורים בלוקח מן השוק אבל במכנים משלו מותר, ומותר לאדם לאצור פירות בארץ ישראל ג' שנים: ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית, ובשני בצורת אפי' קב חרובין לא יאצור מפני שמכנים מארה בשערים אמר ליה רבי יוסי בר' חנינא מנה מאתן ומרבעין דינר שהשקל ד' דינר והא ק"ל מנה ל"ה סלעים מחתן ומרבעין דינר שהשקל ד' דינר והא ק"ל מנה ל"ה סלעים דהייטו מאה זוז? (כתובות דף י.) לבתולה מאתים ולאלמנה מנה: **כפול**. חמשים שקלים, וחמשה שקלים המיותרין הן תוספת שתות שהוסיפו על מנה של חול, חמשה סלעים על כ"ה דהייטו ל' סלעים וכשאתה כופל את שלקודם הוי ששים שקלים: **ושמע מינה מוסיפין על המדות**. ועל המטבעות וליכא לאוסרא משום רוחא דתגר דלא מרויח מידי, דלקרלי בעלמא הוא שלא יטמע התגר' ובמידי דלא שכיח לא חשו שהרי הכל ידעו שהוסיפו שתות ולא יבאו לטעות ומיהו אין מוסיפין יותר משתות דלאיכא פסידא לתגר והכתוב לא האיר והאי' ואין מוסיפין' פי' בעלמא ואינו מתחשבון שמע מינה אלא פירוש הוא-דלא"ג דש"מ דמוסיפין אסור להוסיף יותר משתות כדמפרש לקמיה דהאי תוספת שתותא מלבר הוא-על חמשה שקלים הוסיפו שם מעלמא כגון על ל' שקלים דהייטו ה' פעמים עשרה הוסיפו עוד עשרה והיו ששים, אבל שתותא מלגיו זהו שתחלוק את החמשים בששה חלקים ומגיע לכל חלק שמנה שקלים ודינר (ה) הוסיף אחד משה חלקים שבתוך הל' על החמשים והוי כ"ח סלעים ודינר (ב): **וש"מ שתותא מלבר** מוסיפין וכל שכן פחות ובלבד שיסברו מדות הרשאות אבל טפי אין מוסיפין משום פסידא לתגר: **כ"ילא**. מדה: **אלא קפיזי**. ט' לוגין, דקפיזא הוא קב חסר לוג דהייטו ג' לוגין, כדאמר במסכת שבת (דף קג.) דתק קפיזא בקבא: **יתר משתות**. וזה טפח על חלי תרקב שלים דחלי תרקב הויא קב וחלי ו' לוגין ומיתי דמפרש קפיזא-לוג, חלתא קפיזי-ג' לוגין דהוה ליה תוספת שלים על חלי קב דלעיל דהייטו שני לוגין: **ואמר שמואל כו'**. ה"ג הוא מלי לאקשויי והא אתי למיטעי בקב שהוא יתר רביע ולישנא קמא למי הא אתי למיטעי בתרקב דהוי י"ב לוגין וטעי אינש בריבעא אלא משום דאמר שמואל בהדיא קפריך מינה אבל הכא פירכא מכללא דבריתא שמעינן לה: **אלא כ"ילא חדתא מתקנינא**. שאין בעיר הזאת אלא שלים ולא תרקב דליהוי מוסף עליו שלים ולא תרקב דליהוי למיטעי (כן גרלה בעיני) לתנ"ל שאין בעיר הזאת תרקב וחלי תרקב: **רוז פפא**. (ג) לשון מדה הוא בחוקו המלכות ומלים דגרס רז פפא כלומר עלא רב פפא ולא דהילא לשון גמרא: **אוצרי פירות**. שקונין בשוק לאגרס למכור ביוקר ונורמין שמתייקר השער ואיכא הפסד עניים וגרלה לי דבעיר ערוכה ישראל מייבי: **מפקיעי שערים**. מוסיפין על השער: **מתי יעבור שחדש ונשבירה שבר**. כלומר ממכור ביוקר לסוף חדש אחר ימות הגורן: **מקטיני שערים**, לחדש לא מיקרי 'אוצרי פירות': **ונפתחה בר**. כלומר מתי תגיע שנת השמטה ונפתחה אוצרות בר: **לקטין**: **אוצרי פירות**: **לגדיל שקל**. ג"ל: **מלוה ברבית** שמגדיל שקלו ע"י הלואת רבית דאי משום להגדיל שקל ממש ממקטיני איפה שמעת לה וממאזני מרמה שמעת מי אוצלת משקלות: **וכתיב**. בתריה נשבע ה' בגאון יעקב וגו': **כגון שבתי אוצר פירי**. כדי למכור לעניים ביוקר, אבל כגון דאמר פירי בשעת הזול ומוכרן בזול לעניים בשעת היוקר כדלקמן אע"פ שגורם יוקר השער מותר: **כתרעא דרפא**. בשער המוקדם דהייטו בשעת הגורן: **כי תרעא**. בזול כדי שימכרו גם הכל ויזדלזל השער כל השנה: **שמואל**. שמחלרהוא לפירי של שדנקיע ומזבן להו בתרעא אפלא בעת היוקר כדתרעא דרפא בשעת הזול ומיהו מן השוק לא האה מאלר בשעת הגורן דמ"מ מוקיר השער קצת ולא שכרו בהפסדו כן גרלה בעיני ומיהו איסור ממש ליכא: **עבא דאכא מדברא**. טובים מעשה האב ממעשה הבן שהאב גורם מתחלה שלא יוקר השער דכיון דרווח והזל השער, רווח עוד כל השנה, אבל משהוקר השער ליכי יכול להזדלזל מהרה: **אם קבו**. מה שמלקו משדנקיע ולוכא מעליה נקבו כלומר אותו מעט שנתן לו הקב"ה ואין איסור אלא שלא יקח מן השוק ע"מ לאצור ומיהו לפרנסה ביתו יכול לקנות אם אין לו מזונותיו: **לא יכנים משלו**. ומיהו ישייר לעצמו כדי הוצאתו לשנה: **לאצור פירות**. ג' שנים לקנות בשנה ללורך שנה ושביעית ומשמיטת למכור לעולם פן ימותו בשביעית ובשמיטת ברעב דהא מפירות שמיטת לא אכלי עד סוף השנה: **לעוגא, פוק אצר כו'**. ובארץ ישראל היה וסבירא ליה קדושה לשעתה וקדשה לעתיד לבא וכמאן דאמר במגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית: **מפני שממעט כו'**. דנכנס יין ולא סוד: **לסוריא**. דכבוש יחיד לא שמיה כבוש: מהיפרכיא

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ושמע מינה וכו' שמנה שקלים ודינר ושלים דינר הוסיף אחד וכו': (ב) בא"ר ודינר ושלים דינר סס"ד: (ג) ד"ה רז פפא לשון מדה. כ"כ וכיכמות דף ע"ט ע"א נתוס' ד"ה דוגר ממעמ דלפירוש זה יש לגרוס רוז פפא ע"ש שוב מצאתי לקמן דף קכ"ב ע"א דכאן נכון וכס כיכמות הוא עשות:

(ד) מנמות עז. כתובות הס:) : ב) כמס' ביכמות עט. כתוס' ד"ה דוגר גרס רוז: ג) [מס' ד"א פ"ב]: ד) [יומא פג. ע"ש רש"י]:ה) [תוספתא ע"ז פ"ה]: ו) [תוספתא שם ע"ש]: ז) [ע"ז לא יאלוה לא יכנים וכו']: ח) [ע"ז רבי יוסי אבל בפוסקים מס:גיס'כב יוסף]: ט) [וע"ע תוס' ב"ק פב. ד"ה לשון]:

נוסא אוצרי פירות

רבינו גרשום

ש"ם דמנה של קדש יש בו כפלים משל חולין. והואיל דאסרת דכפול הוא נמצא שאותן ס' הן יותר מן הכפילה. וש"ם האותן ארבעין היינו תוספת שהוסיפו על המנה ס' היינו שתות על מאתן שלכל חמשים הוסיף עשר דהיינו שתות היינו ס' למאתן. וש"ם דשתות דמוסיפין מלבר ולא מלגיו. דעל המשים מוסיפין י' ולא שתות החמשים, שאינו עולה אלא לח' דינר וב' שתות דינר: תקין כ"ילא בר ג' קפיזי. שהיתה מחוקת ג' רביעיות דהיינו ג' לוג: והאמר שמואל אין מוסיפין על המדות יותר משתות. ומר תקין דלא כהלכתא שלישית משום דאמרי לעיל אבל הוא עושה סאה וכו'. וחצי קב ב' רביעיות ונמצא שמוסיף השליש על המדה מכדרכה: אמר להו. אנא לא אתינא לסתורי מלתא דשמואל כלל דלאו משום תוספת עבידנא אלא כ"ילא חדתא מתקינא שמחוקת כך: רוז פפא. כלומר מדת רב פפא שתישב ברבי לבו. ואיכא דאמרי למדה היו קורין בלשונהון רוז: אוצרי פירות. כדי לסוכרן ביוקר לאחר זמן: ומפקיעי שערים. שמוסיפין על השער: שבתי אוצר פירות. זה היתה אומנתו: דרוה מזבן פירא בתרעא דרפא כתרפא. שהיה מוכר תבואתו בימות הקציר באותו שער שהיה הולך בתחלה ולא היה מאצרו: ושמואל היה מאצרן ומזבן להו בתרעא אפלא כתרפא. שהיה מוכרו בסוף שנה והיה מוכר בשער של אפלא בזול כתרפא כמו שהיה נמכר בשעת לקיפה: שלחו ליה דאבא מבא מבראי. כלומר יותר חסירות היה עושה אבוה דשמואל שהיה מוכרן בתרפא כתרפא משמואל ברית דרוה מאצר ומזבן להו באפלא כתרפא: מ"מ. משום השער אתרפא בזול. השוק: מוציאי שביעית.

נוסא אין מוציאין פירות ישראל נגד ט"ו בכון מ"ו נפ"ו

* נ"ל נו אחרת קדושת באוף לקנות חומה

דתרעא כיון דרוה רוח. דאע"נ דשמואל סקיל השער ונותן עכשיו בזול אינו כלום ישאחרים אינן מרויחין השער כמותו ולכך עושה אביו יפה ממנו שכשמכר בתחלה אביו בזול פתחו ואחרים כ) אבל הכן אע"פ שמרויח הוא השער אחרים לא מרווחי: עושה אדם את קבו אוצר. כלומר מה שכונס משדהו ראשי לאצר אבל מה שלקח מן השוק לא: תניא נמי הכי. דאין אוצרין בלוקח מן השוק: מוציאי שביעית. עד דחצדי וזרעי וראשי להשתכר בשער: מפני שממעט את התיפלה. דע"י שכירות אתיא ג) אתיפלות לשון: סוריא. משום דכיבוש יחיד היא שרוד כיבשה ולאו שמיה כיבוש: ורבי מתיר מהיפרכיא

ל) וכ"ה בערוך ערך רז. כ) נ"ל פתחו לאחרים ג"כ למכור כתרעא דרפא בזול. ג) נ"ל דע"י שכירות אתי לידי תיפלות.